

หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- ความหมายของบุคคล
- ความหมายของนิติบุคคล
- ทรัพย์และทรัพย์สิ้น

ความหมายบุคคล

บุคคล คือ สิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย

คำถาม สัตว์เป็นบุคคลหรือเปล่า

ยังมีสิ่งอื่นซึ่งมีสภาพบุคคลด้วย ได้แก่ หมูคน กองทรัพย์สิน หรือกิจการอันใดอันหนึ่ง เช่น สมาคม มูลนิธิ หรือกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งสามารถมีสิทธิและหน้าที่ เช่น สามารถทำการซื้อขายได้ เราเรียกบุคคลประเภทนี้ว่า **นิติบุคคล**

ประเภทบุคคล

1. บุคคลธรรมดา

ได้แก่มนุษย์ทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้หญิง หรือผู้ชาย
ไม่ว่าจะเป็นคนโง่หรือคนฉลาด คนดีหรือคนชั่ว ก็เป็น
บุคคลธรรมดา

คนบ้า เป็นบุคคลธรรมดาหรือเปล่า

การเริ่มสภาพบุคคล

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 15 วรรค 1 บัญญัติว่า

“สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก”

- ทารกที่อยู่ในท้องแม่
 - ทารกที่ตายก่อนคลอด
 - ทารกที่ตายขณะคลอด
- มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายหรือเปล่า

การสิ้นสุดสภาพบุคคล

มาตรา 15 วรรค 1 บัญญัติว่า “**สภาพบุคคล...สิ้นสุดลงเมื่อตาย**”
เมื่อบุคคลถึงแก่ความตาย สิทธิและหน้าที่ของผู้ตายย่อมตกทอดไปยังทายาท
ของผู้ตาย

1. การตาย เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยธรรมชาติ บุคคลจะถึงแก่ความตาย
ตามธรรมชาติ เมื่อหยุดหายใจ และหัวใจหยุดเต้น

2. การสาบสูญ เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยผลของกฎหมาย ผู้ใดถูกศาลสั่งให้
เป็นคนสาบสูญ ก็เท่ากับว่า**ถึงแก่ความตาย**

หลักเกณฑ์ของการเป็นคนสาบสูญ(มาตรา 61)

1. กรณีธรรมดา ถ้าบุคคลใดได้ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และไม่มีใครรู้แน่
ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลา **5 ปี**

2. กรณีพิเศษ ระยะเวลาตาม 1. ให้ลดเหลือ **2 ปี**

2.1 นับแต่วันที่การรบหรือสงครามสิ้นสุดลง ถ้าบุคคลนั้นอยู่ในการรบ
หรือสงครามและหายไปในการรบหรือสงครามดังกล่าว

2.2 นับแต่วันที่ยานพาหนะที่บุคคลนั้นเดินทาง อับปาง ถูกทำลาย
หรือสูญหายไป เช่น เรืออับปาง หรือเครื่องบินตก เป็นต้น

2.3 นับแต่วันที่เหตุอันตรายนแก่ชีวิตนอกจากที่ระบุไว้ใน 2.1 หรือ 2.2 ได้
ผ่านพ้นไป ถ้าบุคคลนั้นตกอยู่ในอันตรายเช่นว่านั้น เช่น ไปสำรวจในป่าทึบ
แล้วไม่กลับมา หรือถูกโจรก่อการร้ายจับตัวไป เป็นต้น

หลักเกณฑ์ของการเป็นคนسابสุญ

3. ผู้มีสิทธิ์ร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งแสดงการสอบสุญ

3.1 ผู้มีส่วนได้เสีย** หรือ

3.2 พนักงานอัยการ

4. ต้องมีคำสั่งของศาลแสดงการสอบสุญ เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ตาม 1. หรือ 2. แล้วผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการร้องขอ ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนسابสุญก็ได้ เมื่อศาลสั่งให้เป็นคนسابสุญแล้วให้โฆษณาคำสั่งแสดงسابสุญของศาลในราชกิจจานุเบกษา การสั่งให้เป็นคนسابสุญนั้นเป็นดุลยพินิจของศาล

ผลทางกฎหมายของการเป็นคนสาบสูญ

มาตรา 62 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญ ให้ถือว่าถึงแก่ความตายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังที่ระบุไว้ในมาตรา 61” บุคคลที่เป็นคนสาบสูญนั้น กฎหมายให้ถือว่าถึงแก่ความตาย **เป็นการสิ้นสภาพบุคคล ทรัพย์สินมรดกต่าง ๆ ย่อมตกทอดไปยังทายาท**

กรณีไม่ทราบวันเกิดแน่นอนของบุคคล

มาตรา 16 บัญญัติไว้ว่า “การนับอายุของบุคคล ให้เริ่มนับแต่วันเกิด ในกรณีที่รู้ว่าเกิดในเดือนใดแต่ไม่รู้วันเกิด ให้นับวันที่หนึ่งแห่งเดือนนั้นเป็นวันเกิด แต่ถ้าพันวิสัยที่จะหยั่งรู้เดือนและวันเกิดของบุคคลใด ให้นับอายุบุคคลนั้นตั้งแต่วันต้นปีปฏิทินซึ่งเป็นปีที่บุคคลนั้นเกิด”

- ณฑช เกิด สิงหาคม 2546 นับวันเกิดอย่างไร
- ญาญา เกิด 2550 นับวันเกิดอย่างไร

กรณีไม่ทราบลำดับการตายที่แน่นอนแห่งการตายของบุคคล

มาตรา 17 บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีบุคคลหลายคนตายในเหตุอันตรายร่วมกัน ถ้าเป็นการพิสูจน์ที่จะกำหนดได้ว่าคนไหนตายก่อนหลัง ให้ถือว่าตายพร้อมกัน”

คำถาม ทำไมต้องรู้ลำดับการตาย

สิ่งที่ได้จากสภาพบุคคล

1. ชื่อ
2. ภูมิลำเนา
3. สถานะ
4. ความสามารถ

1. ชื่อ เป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลเพื่อให้รู้ว่าแต่ละคนเป็นใคร มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอย่างไร มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร

1. **ชื่อตัว** หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล
2. **ชื่อรอง** หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว
3. **ชื่อสกุล** หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุลไม่เป็นชื่อของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ชื่อสกุลได้มาโดยผลที่ได้เกิดมามีสภาพบุคคล

ค้น พ.ร.บ ชื่อบุคคล พ.ศ. 2505

คำถาม ชื่อโอนให้กันได้หรือเปล่า ชื่อชายได้ไหม เปลี่ยนแปลงได้ไหม

สิ่งที่ได้จากสภาพบุคคล

2. ภูมิลำเนา

มาตรา 37 บัญญัติว่า “ ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา ได้แก่ ถิ่นอันบุคคลนั้นมี
สถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ ” จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่า ภูมิลำเนาของบุคคลมี
ลักษณะ 2 ประการคือ

1. เป็นถิ่นอันเป็นสถานที่อยู่ของบุคคล
2. สถานที่อยู่นั้นต้องเป็นแหล่งสำคัญ

สิ่งที่ได้จากสภาพบุคคล

3. สถานะของบุคคล คือฐานะหรือตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่ในสังคม เช่น เป็นเพศชายหรือเพศหญิง เป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เป็นคนไทย หรือคนต่างด้าว เมื่อเรารู้สถานะของบุคคลทำให้เรารู้ถึงสิทธิและหน้าที่ว่ามีอยู่อย่างไร

การจดทะเบียนสถานะบุคคล

1. การเกิด

- คนเกิดในบ้าน
- คนเกิดนอกบ้าน
- เด็กเกิดในสภาพแรกเกิด
หรือเด็กอ่อนถูกทอดทิ้ง

2. การตาย

- คนตายในบ้าน
- คนตายนอกบ้าน
- เมื่อมีคนเกิดหรือคนตาย

3. การสมรส ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1457 บัญญัติว่า “การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น”
ถ้าไม่จดทะเบียน กฎหมายไม่ถือว่าเป็นการสมรส

4. การหย่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1514 การหย่านั้นทำได้ 2 วิธีคือ

4.1 การหย่าโดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย

4.2 การหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

5. การเพิกถอนการสมรส จะมีได้โดยคำพิพากษาของศาลเท่านั้น

6. การรับบุตรบุญธรรม บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี จะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี (มาตรา1598/19) การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

คำถาม นายดำ สามีของนางแดง จดทะเบียนรับ **เชียว** เป็นบุตรบุญธรรม โดยนางแดงยินยอมด้วย **เชียว** มีฐานะเป็นบุตรบุญธรรมโดยชอบด้วยกฎหมายของนางแดงด้วยหรือไม่

7. การเลือกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว จะเลือกรับบุตรบุญธรรมโดยความตกลงกันในระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมเมื่อใดก็ได้ ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ การเลือกรับบุตรบุญธรรมจะทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของบิดาและมารดา การเลือกรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

8. การรับรองบุตร ตามมาตรา 1547 เด็กรู้เกิดจากบิดามารดาที่มีได้สมรสกัน
ย่อมเป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

8.1 บิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย
นับตั้งแต่วันที่สมรส

8.2 บิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร จะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายนับตั้งแต่
วันจดทะเบียน

8.3 ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายนับแต่วันมีคำ
พิพากษาถึงที่สุด

สิ่งที่ได้จากสภาพบุคคล

4. ความสามารถ

1. ความสามารถในการมีสิทธิ ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกัน
2. ความสามารถในการใช้สิทธิ ในการใช้สิทธิกระทำการต่าง ๆ บุคคลจะต้องมีความสามารถ มีความรู้สึกผิดชอบ

คำถาม “ เด็กแรกเกิดย่อมสามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ แต่ไม่สามารถใช้สิทธินั้นได้ เพราะเหตุใด ”

บุคคลที่หย่อนความสามารถ หรือถูกกฎหมายจำกัดความสามารถในการใช้สิทธิ

มี 3 ประเภท

1. ผู้เยาว์
2. คนไร้ความสามารถ
3. คนเสมือนไร้ความสามารถ

1. ผู้เยาว์

ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เป็นผู้ที่ยังอ่อนในด้านสติปัญญา ความคิด และร่างกาย ผู้เยาว์ไม่สามารถทำนิติกรรมได้ตามลำพังตนเอง เพราะขาดความรู้ ความชำนาญ

การบรรลุนิติภาวะของผู้เยาว์

- 1. บรรลุนิติภาวะโดยอายุ** บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ (มาตรา 19)
- 2. บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส** ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้นได้ทำเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้ว (มาตรา 20 และ 1448)

ผู้เยาว์กับการทำนิติกรรม

มาตรา 21 บัญญัติว่า “ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงปราศจากความยินยอมเช่นว่านั้นเป็นโมฆียะ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

คำถาม ผู้แทนโดยชอบธรรม ตามมาตรา 21 เป็นใคร ????

คำถาม การให้การยินยอม เป็นรูปแบบใดได้บ้าง และต้องให้การยินยอมเมื่อใด

นิติกรรมที่ผู้เยาว์สามารถทำได้โดยลำพัง

1. นิติกรรมที่ทำให้ผู้เยาว์ได้ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือ
นิติกรรมที่ทำให้ผู้เยาว์หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง
2. นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัว
3. นิติกรรมซึ่งเป็นการสมแก่ฐานะานุรูป และจำเป็นในการดำรงชีพ
ตามสมควรของผู้เยาว์
4. ผู้เยาว์ทำพินัยกรรม
5. ผู้เยาว์ประกอบธุรกิจการค้าหรือทำสัญญาเป็นลูกจ้าง

คนไร้ความสามารถ

บุคคลที่จะถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้น จะต้องเป็นบุคคลวิกลจริต และการวิกลจริตนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นอย่างมาก คือ วิกลจริตชนิดที่พูดจาไม่รู้เรื่อง ไม่มีความรู้สึกผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่รู้สึกตัวว่าทำอะไรลงไปบ้าง

2. เป็นอยู่ประจำ คือ วิกลจริตอยู่เสมอสม่ำเสมอ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นอยู่ตลอดเวลา อาจมีเวลาที่มีสติอย่างคนธรรมดาบางเวลา ในเวลาต่อมาก็เกิดวิกลจริตอีก

คำถาม ใครมีสิทธิร้องขอต่อศาล สั่งให้บุคคลวิกลจริต เป็นคนไร้ความสามารถ

ผลของการเป็นคนไร้ความสามารถ

1. ต้องอยู่ในความอนุบาล บุคคลซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้น ต้องจัดให้อยู่ในความอนุบาล (มาตรา 28 วรรค 2) ผู้อนุบาลของคนไร้ความสามารถได้แก่

1.1 ผู้เยาว์เป็นผู้ไร้ความสามารถ **ใครเป็นผู้อนุบาล**

1.2 บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและไม่มีคู่สมรสเป็นคนไร้ความสามารถ
ใครเป็นผู้อนุบาล

1.3 สามีหรือภรรยาเป็นคนไร้ความสามารถ **ใครเป็นผู้อนุบาล**

ผลของการเป็นคนไร้ความสามารถ

2. ถูกกฎหมายจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรม

มาตรา 29 บัญญัติว่า “การใด ๆ อันบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ได้กระทำลง การนั้นเป็นโมฆียะ”

คำถาม เมื่อศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ บุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลไร้ความสามารถตลอดไป หรือไม่

คนเสมือนไร้ความสามารถ

มาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลใดมีกายพิการ หรือมีจิตพั่นเพื่อน ไม่สมประกอบ หรือประพฤตีสُر่ยุสร่ายเสเพลเป็นอาจึณ หรือตึดสุร่าย่าเม่า หรือมีเหตุอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น จนไม่สามารถจะจัดทำกรงงานโดยตนเอง ได้ หรือจัดกึจกรไป ในทางที่อ่าจจะเสื่อมเสื่อแก่ทรัพย์สึนของตนเองหรือครอบครัว เมื่อบุคคลตามทีระบุไว้ ในมาตรา 28 ร้องขอต่อศาล ศาลจะสั่งให้ บุคคลนั้นเป็น คนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้”

คำถาม บุคคลในมาตรา 28 คือใคร

การเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีเหตุบกพร่องบางอย่าง เหตุบกพร่องที่ศาลอาจสั่งให้บุคคลเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถได้แก่

1.1 กายพิการ

1.2 จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

1.3 ประพฤติสุรุษุ่ยสุร้ายเสเพลเป็นอาชญา

1.4 ติดสุรยา

1.5 มีเหตุอื่นทำนองเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วใน 1.1 - 1.4

2. ไม่สามารถจะจัดทำกรงานโดยตนเองได้หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของตนหรือครอบครัว

บุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

(บุคคลในมาตรา 28)

ผลของการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

1. ต้องอยู่ในความพิทักษ์

คำถาม ผู้พิทักษ์เป็นใครได้บ้าง

2. ไม่สามารถทำนิติกรรมบางชนิด (ต้องได้รับคำยินยอมจากผู้พิทักษ์)

นิติกรรมที่กำหนดไว้ในมาตรา 34 ได้แก่

2.1 นำทรัพย์สินไปลงทุน

2.2 รับคืนทรัพย์สินที่ไปลงทุน ต้นเงินหรือทุนอย่างอื่น

2.3 กู้ยืมหรือให้กู้ยืมเงิน ยืมหรือให้ยืมสังหาริมทรัพย์อันมีค่า

2.4 รับประกันโดยประการใด ๆ อันมีผลให้ตนต้องถูกบังคับชำระหนี้

2.5 เช่าหรือให้เช่าสังหาริมทรัพย์มีกำหนดระยะเวลาเกินกว่า 6 เดือนหรืออสังหาริมทรัพย์มีกำหนดระยะเวลาเกินกว่า 3 ปี

2.6 ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอสมควรแก่ฐานะรูป เพื่อการกุศล การสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

2.7 รับการให้โดยเสน่หาที่มีเงื่อนไขหรือค่าภาระติดพัน หรือไม่รับการให้โดยเสน่หา

2.8 ทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจะได้มา หรือปล่อยให้ซึ่งสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ หรือในสังหาริมทรัพย์อันมีค่า

2.9 ก่อสร้างหรือดัดแปลงโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือซ่อมแซมอย่างใหญ่

2.10 เสนอคดีต่อศาลหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ เว้นแต่การร้องขอตามมาตรา 35 หรือการร้องขอถอนผู้พิทักษ์

2.11 ประนีประนอมยอมความหรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย

3. ถ้ามีกรณีอื่นใดนอกจากที่กล่าวใน 2. (ต้องได้รับความยินยอม)

4. ในกรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่สามารถจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่กล่าวใน 2. หรือ 3. ได้ด้วยตนเอง เพราะเหตุมีกายพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ (ศาลสั่งผู้พิทักษ์ทำการแทน)

คำถาม ผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลถอนคำสั่งการเป็นคนเสมือน
ไร้ความสามารถ

ความหมายนิติบุคคล

บุคคล คือ สิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย มนุษย์ทุกคนเป็นบุคคล แต่บุคคลมิใช่มีแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น ยังมีสิ่งอื่นที่เป็นบุคคลด้วย สิ่งนั้นคือ**นิติบุคคล** นิติบุคคลประกอบไปด้วย

1. คณะบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย
2. กิจการหรือองค์กรทรัพย์สินที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์

นิติบุคคลนี้สามารถมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ได้ เช่น ทำนิติกรรมสัญญา เป็นลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือดำเนินคดีในศาลได้

คำถาม ครอบครัวเป็นนิติบุคคลได้หรือไม่

นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1. ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว (2 คนขึ้นไป)
 - 1.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ
 - 1.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด
2. บริษัทจำกัด
3. สมาคม
4. มูลนิธิได้รับอำนาจแล้ว

นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายอื่นๆ

นอกจากจะมีนิติบุคคล 4 ประเภทตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังมีนิติบุคคลตามกฎหมายอื่น ๆ อีก เช่น

“ช่วยกันยกตัวอย่างมาคนละ 1 ข้อ”

สิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคล

โดยหลักทั่วไป นิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา คือ มีชื่อ มีสัญชาติ มีภูมิลำเนา มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ได้ เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา แต่นิติบุคคลถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อประกอบกิจการ ตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น และนิติบุคคลเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจอย่าง มนุษย์ กฎหมายจึงได้จำกัดอำนาจของนิติบุคคลไว้ 2 ประการคือ

กฎหมายจึงได้จำกัดอำนาจของนิติบุคคลไว้ 2 ประการคือ

1. ต้องดำเนินการตามขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ มาตรา 66 บัญญัติว่า “นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ดังได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง”
2. ไม่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นไปได้เฉพาะบุคคลธรรมดา

ความหมายของทรัพย์สินและทรัพย์สิน

ทรัพย์สิน หมายความว่า วัตถุที่มีรูปร่าง

ทรัพย์สิน หมายความว่า รวมทั้งทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่าง

อาจมีราคาและอาจถือเอาได้ ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไป
ก็ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน

คำถาม ร่างกายมนุษย์ , ศพ , หุ่นในบริษัท , สิทธิตามสัญญาเช่าซื้อ

เป็นทรัพย์สินหรือไม่

ประเภทของทรัพย์สิน

1. อสังหาริมทรัพย์
2. สงหาริมทรัพย์
3. ทรัพย์สินแบ่งได้
4. ทรัพย์สินแบ่งไม่ได้
5. ทรัพย์สินนอกพาณิชย์

อสังหาริมทรัพย์ กับ อสังหาริมทรัพย์

อสังหาริมทรัพย์ประกอบด้วยทรัพย์สิน ๔ ประเภท คือ

1. ที่ดิน
2. ทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินที่มีลักษณะเป็นการถาวร
3. ทรัพย์สินที่ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน
4. ทรัพย์สินสิทธิ์อันเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดิน
หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน

นอกเหนือจากนี้เป็นอสังหาริมทรัพย์

แบบฝึกหัด เปรียบเทียบอสังหาริมทรัพย์กับสังหาริมทรัพย์

อสังหาริมทรัพย์	สังหาริมทรัพย์

ความแตกต่างระหว่างอสังหาริมทรัพย์กับสังหาริมทรัพย์

ประเด็น	อสังหาริมทรัพย์	สังหาริมทรัพย์
1.ความเป็นเจ้าของ	ต้องมีเจ้าของเสมอ หากไม่มีบุคคลใดเป็นเจ้าของก็จะตกเป็นของแผ่นดิน	อาจไม่มีเจ้าของก็ได้
2.การครอบครองปรปักษ์	ได้รับกรรมสิทธิ์เมื่อครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา10ปี	ได้กรรมสิทธิ์เมื่อครอบครองติดต่อกันเป็นระยะเวลา5ปี
3.การโอนกรรมสิทธิ์	ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่	ไม่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
4.การสันนิษฐานความเป็นเจ้าของ	พิจารณาจากชื่อที่ปรากฏในทะเบียน	พิจารณาจากการครอบครองทรัพย์
5.แดนกรรมสิทธิ์	กรรมสิทธิ์ไม่ได้จำกัดอยู่ในอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น แต่รวมถึงที่ดินและใต้พื้นดิน	กรรมสิทธิ์มีจำกัดอยู่เฉพาะตัวสังหาริมทรัพย์นั้นเท่านั้น
6.การมีทรัพย์สินสิทธิบางประเภท	ทรัพย์สินสิทธิบางประเภท เช่น ภาระจำยอม สิทธิอาศัย มีได้เฉพาะในอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น	ไม่อาจมีทรัพย์สินสิทธิบางประเภทได้ เช่น ภาระจำยอม สิทธิอาศัย

ทรัพย์สินแบ่งได้ กับ ทรัพย์สินแบ่งไม่ได้

ทรัพย์สินแบ่งได้	ทรัพย์สินแบ่งไม่ได้
ทรัพย์สินที่สามารถแยกออกจากกันได้	ทรัพย์สินแบ่งไม่ได้โดยสภาพ
เมื่อแยกออกจากกันได้แล้วไม่เสี่ยงสภาพ รูปทรงไป	ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่าแบ่งไม่ได้

ทรัพย์สินนอกพาณิชย์

ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ ทรัพย์สินที่ไม่สามารถถือเอาได้และทรัพย์สินที่โอนแก่กันมิได้โดย

ชอบด้วยกฎหมาย ทรัพย์สินนอกพาณิชย์มีความหมาย ๒ ประการ คือ

1. ทรัพย์สินที่ไม่สามารถถือเอาได้
2. ทรัพย์สินที่โอนแก่กันมิได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ที่กฎหมายห้ามโอนจะต้องมีอยู่ ๒ ประการ คือ

1. ต้องเป็นการห้ามโอนโดยกฎหมายบัญญัติไว้
2. ลักษณะของการห้ามโอนจะต้องเป็นการห้ามโอนโดยถาวร

ประเภทของทรัพย์สิน

แบ่งตามความสามารถในการถือเอาทรัพย์สิน

1. ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ หมายถึง ทรัพย์สินที่ไม่สามารถยึดถือเอาได้ และทรัพย์สินที่ไม่สามารถโอนแก่กันได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย ทรัพย์สินนอกพาณิชย์จะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้ ทรัพย์สินนอกพาณิชย์มี 2 ประเภท ดังนี้

(1) ทรัพย์สินที่ไม่สามารถยึดถือเอาได้ ได้แก่ สายลม แสงแดด ดวงดาว ดวงอาทิตย์ เป็นต้น

(2) ทรัพย์สินที่ไม่สามารถโอนแก่กันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ เป็นต้น

2. ทรัพย์สินในพาณิชย์ หมายถึง ทรัพย์สินที่ไม่ใช่ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ คือ ทรัพย์สินที่ประชาชนสามารถถือเอาได้อย่างเสรีและสามารถโอนกันได้โดยไม่มีกฎหมายห้ามไว้ เช่น เงิน ที่ดิน มือถือ หนังสือ แก้ว เป็นต้น

ดอกผลที่เกิดจากรั้วพัย

ดอกผลธรรมชาติ หมายความว่า สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของรั้วพัย ซึ่งได้มาจากตัวรั้วพัย โดยการมีหรือใช้รั้วพัยนั้นตามปกตินิยม และสามารถถือเอาได้เมื่อขาดจากรั้วพัยนั้น

ดอกผลนิติบัญญัติ หมายความว่า รั้วพัยหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้มาเป็นครั้งคราวแก่เจ้าของรั้วพัยจากผู้อื่นเพื่อการที่ได้ใช้รั้วพัยนั้น และสามารถคำนวณและถือเอาได้เป็นรายวันหรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

ข้อยกเว้นที่ผู้อื่นมีสิทธิในดอกผล

1. มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษ เช่น

1.1 ดอกผลของสินส่วนตัวเป็นสินสมรส (มาตรา 1474 3))

1.2 บุคคลผู้ได้รับทรัพย์สินไว้โดยสุจริต ย่อมจะได้ดอกผลอันเกิดแต่ทรัพย์สินนั้นตลอดเวลาที่ยังคงสุจริตอยู่ (มาตรา 415 วรรคหนึ่ง)

1.3 ถ้าจะต้องส่งทรัพย์สินคืนแก่ผู้มีสิทธิเอาคืน ผู้นั้นไม่ต้องคืนดอกผลครบเท่าที่ยังสุจริตอยู่ เมื่อได้รู้ว่าจะต้องคืนก็ถือว่าไม่สุจริตแล้ว (มาตรา 1376)

2. มีข้อตกลงไว้เป็นอย่างอื่น

3. บุคคลที่ไม่ได้เป็นเจ้าของแม่ทรัพย์นั้นมีสิทธิเอาดอกผลไปชำระหนี้ที่เจ้าของแม่ทรัพย์เป็นหนี้ตน

